

Faresti med mulighed for boks.

Findes der en perfekt faresti til løse søer?

Det korte svar er 'nej': Alle stier er afvejning og prioritering af hensyn. Derudover sker der hele tiden også en udvikling.

Af Vivi Aarestrup Moustsen

Der er mange beslutninger, som skal træffes, når man skal vælge sti. Det er vigtigt først at beslutte, hvad stien skal kunne – og så lade dét bestemme dimensioner, areal og indretning. I stedet for

at beslutte sig for et areal – og så forsøge at indrette det efterfølgende.

Stiens dimensioner og areal afhænger i høj grad af, hvor mange grise skal søerne passe, og hvor mange skal flyttes til ammesøer? Skal der være supplerende ernæ-

Størrelse på grise

- So-dimensioner; 95 pct. var under 198 cm lange, 95 cm høje, 69 cm dybe og 46 cm brede.
- Pattegrise (1. hhv. 3. leveuge). 30/50 cm lange, 8-9/14-15 cm skulderbredde; areal ca. 0,03/0,07 kvm pr. gris.

ring med f.eks. mælkekopper? Hvilken gulvoverflade er bedst? Hvilke arbejdsrutiner skal udføres hver dag og hvilke ikke så tit? Og ikke mindst: Hvordan opnås højeste overlevelseshastighed af de fødte grise. Alt sammen beslutninger, som både påvirker stiens størrelse og/eller indretning.

1. beslutning: Skal soen kunne lukkes i boks?

Fakta er, at når søerne er løse, klemmer de oftere pattegrisene med forhøjet pattegrisedødelig-

hed til følge. Dette er særligt et problem i de første døgn efter faring. Så set ud fra et svinefagligt synspunkt, herunder pattegrisenes overlevelse, vurderes det, at kortvarig begrænsning af soens bevægelse omkring faring er et nødvendigt skridt i udvikling og implementering af farestier til løse søer. Dette er også accepteret af f.eks. den store danske dyreværnsorganisation DOSO, som er med i samarbejdet om det statslige dyrevelfærdsmærke 'Bedre Dyrevelfærd'.

På den anden side ønsker af-sætningsled som f.eks. COOP, at søerne er løse hele tiden.

Anbefalingen er, at farestier til løse søer indrettes, så søerne er løse – det meste af tiden – og kun begrænses en kort periode omkring faring for at sikre pattegriseoverlevelse, og på længere sigt, at søerne kan være løse hele tiden.

2. beslutning: Andelen af fast gulv og gulvoverflade

Valget af gulvoverflade har betydning for både stiens miljøpåvirkning, mulighederne for at tildele materialer samt risiko for sår på søer og grise.

Der skal altid være tilstrækkeligt fast gulv (eller tilsvarende) til, at alle pattegrise kan ligge på det samtidigt. Så arealet af fast gulv i den enkelte faresti vil afhænge af antallet af grise i stien.

Fordele ved et delvist fast gulv er derudover, at det kan placeres, så det samtidig giver mulighed for at reducere gyllekummen og dermed gylleoverfladen, hvilket alt andet lige vil give mindre ammoniakfordampning. Derudover giver et delvist fast gulv mulighed for at tildele og fastholde re-debygnings- samt rode- og beskæftigelsesmateriale til gavn for so og grise i stedet for, at materialerne 'forsvinder' gennem spalterne med det samme.

Ulemperne ved et delvist fast gulv er, at et større område med fast gulv giver risiko for dårligere sti-hygienje. Desuden øges risikoen for knæsår ved pattegrisene med de nuværende overflader på fast gulv.

Fordele ved et drænet gulv er, at det alt andet lige sikrer en bedre hygienje i stierne, hvilket både er en fordel for grise og personale.

Ulemper ved stier med høj andel drænet/spaltegulv er, at det i

Eksperten

Vivi Aarestrup Moustsen er chefforsker ved Seges Svineproduktion og ansvarlig for udvikling af farestier til løse søer som et konkurrencedygtigt alternativ til kassestier.

mange besætninger fører til et relativt højt niveau af skader/sår på søernes ben samt øger risiko for skuldersår.

Som følge af udfordringer ift. gulvoverflader i farestier til løse søer har Seges Svineproduktion i samarbejde med en række virksomheder og svineproducenter iværksat aktiviteter med henblik på at udvikle bedre gulvoverflader.

3. beslutning: Skal grise være ved soen eller ved ammesøer?

Denne problematik er ikke anderledes, end hvis man etablerer kassestier. I dag har mange besætninger 19 eller flere levendefødte i hvert kuld. Hvis der ved 19 levendefødte kuldudjævnes til 14 – så skal der for hver 100 faringer flyttes 600 grise til en ammesøer – eller etableres knap 50 ammesøer. Da antallet af levendefød-

Faresti med delvis fast gulv og ingen boks til soen.

te fortsat er stigende, vil antallet af grise, som flyttes til ammesøer, alt andet lige stige – og/eller søerne skal passe flere grise. Det vil sige, der skal være plads til flere grise i hver sti – og fast gulv, som grisene kan ligge på – samtidigt.

Hvis der f.eks. kuldudjævnes til 15 grise i stedet for 14, så skal der kun flyttes 400 grise til ammesøer for hver 100 faringer – og der skal kun etableres godt 25 ammesøer.

Så antallet af stier og størrelsen på stierne afhænger i høj grad af forventning til antal levendefødte pr. kuld de næste 10 til 15 år, og om grisene flyttes til en ammesø eller skal gå ved soen.

Flere beslutninger

De første tre beslutninger giver stistørrelse og antal samt gulvoverflade, men der skal også tages stilling til f.eks. forventet arbejdsforbrug og brug af supplerende ernæring til pattegrise. Derudover skal man overveje placering af sti-elementer. F.eks. skal alle pattegrise tilses dagligt – i hele diegivningsperioden.

Det er vigtigt, at det kan gøres hurtigt, sikkert og hygiejnisk. Det tager hurtigt 10 sekunder at gå ind i en sti til en løs so, da lågen både skal åbnes og lukkes på vej ind og på vej ud. Ved 300 farestier bliver det til 45 til 50 minutter dagligt – blot til at gå ind og ud af alle stier en gang.

Pattegrisene falder ofte i søvn efter, at de har diet, derfor er det vigtigt med sikre zoner for grisene, så de ikke klemmes af soen.

Hvis hulerne derfor placeres ved gangen, så kan grisene tilses fra gangen.

Næste skridt

Pasning og samspil mellem staldpersonale og dyr vil være afgørende for succes med løse søer. SEGES Svineproduktion arbejder sammen med besætnin-

ger, som har løse søer i farestalden, om at samle erfaringer ind. Erfaringerne deles mellem besætninger, som allerede har løse søer i farestalden, og med nye, som bygger til løse søer i farestalden.

Der har også været en workshop med deltagelse af internationale eksperter i løse søer i farestalden og leverandører af byggeri og inventar til danske svineproducenter, hvor det viste sig, at flere er klar til at tage del i udviklingsarbejdet. Derfor vil SEGES Svineproduktion i sensommer/efterår 2018 sammen med en eller flere inventarproducenter udvikle de første prototyper af farestier til løse søer med kuld på 20 grise.

Går du med tanker om at være med til at bygge fremtidens faresti til løse søer – så hører vi gerne fra dig.

Løse søer vender oftest væk fra krybben, når de gøder.